

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. V. De Conditionibus Appositis In Desponsatione Vel In Aliis
Contractibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

inf sit prox De appof. nam accipiendus hic concubitus de legitimo sive permissio à jure, qui est inter solos conjuges, *can Nemo blandiatur xxxii. quæst 4* Atque idcirco cum honesta sit, per concubitum simul purificatur, & in matrimonium transit. Aut certè, si de illicito concubitu intelligatur, pro

non adjecta habebitur conditio, tamquam ea turpis sit, ut accidit in matrimonio, *cap fin inf De condit appof ubi latius Gloss & Da. communiter, testis Præpof. hic ad d. cap. 1.* At verò certum est, sponsalia per concubitum subsequentem in matrimonium transire, *cap. Is qui fidem 30 sup. De sponsalib.*

IN TIT. V. DE CONDITIONIBUS APPOSITIS IN DESPONSATIONE
VEL IN ALIIS CONTRACTIBUS.

S U M M A R I A.

1. *Conditio quid & quotuplex.*
2. *Conditio matrimonio an apponi possit?*
3. *Contractus conditionales purificantur eveniente conditione.*
4. *Matrimonium posterius pendente conditione prioris tenet.*
5. *Conditio pro modo accepta non suspendit actum.*

Quandoque sponsalia adjecta conditione contrahuntur, sicut & alii contractus: idcirco hoc Titul. singulari de eo pertractatur.

Est autem conditio, auctore Bartolo ad l. 1. *D. De conditionib. & demonstr.* futurus quidam eventus, in quem dispositio suspenditur, *l. Itaque 39. D. Si certum per & §. sub conditione Instit. De verbor. oblig.* Baque triplicis generis est. Aut enim est casualis, quæ ex casu sive fortuna pendet; ut, *Si hodie navis ex Asia venerit.* Aut potestativa, quæ ex voluntate nostra vel aliena dependet, veluti, *Si decem dederis, si pater consenserit.* Aut mixta, quæ partim ex fortuna, partim ex voluntate pendet, veluti, *Si per mare in patriam rediero, l. unica §. fin autem aliquid C. De caducis tollan. l. Si pater C. De institut. & substitut. & l. Suis 4. D. De hered. instit.* Loquimur autem de conditione propriè dictâ, quæ in futurum tempus concepta est, non quæ in tempus præsens vel præteritum; veluti, si Titius Consul fuerit, vel si Titius jam Consul est. Hæ enim conditiones eventum non suspendunt, sed aut statim infirmant obligationem, si falsæ sint, aut nullâ ratione differunt, si veræ sunt. Quæ autem per rerum naturam sunt certa, non morantur obligationem, licet apud nos incerta sint, *text. in §. conditiones Instit. De verbor. oblig. l. Cum ad præsens cum l. seq. D. Si cert. per. l. Cum in secundo 16. D. De injusto rupto & irritato testam.* Itaque conditio, de qua hic agimus, est eventus futurus, isque incertus. Nam si conditio certè e-

ventura est, puta, *Contraho tecum, si cras Sol oritur,* non conditionalis contractus, sed purus est, *per text. in l. Si pupillus 9. §. 1. D. De novat. & l. Quod sita 18. D. De condit. indeb. Idem est & si conditio ipsa contractui tacitè insit, utpote, *Contraho tecum, si vixerimus, vel si Deoplacuerit.* Nam & hujusmodi conditio putum, non conditionalem contractum constituit, *l. Conditiones 98. & l. i. Gl. & l. Aliquando 106. D. De condit. & demonstrat.**

Cæterum ex titulat. *D. d. Covarr. in hoc lib. IV. Decretal. p. 2. cap. 3. num. 3. cum seq.* matrimonio nullam conditionem apponi posse, sed tantum consensui ad matrimonium. Refert enim matrimonium inter actus legitimos, qui non recipiunt conditionem nec diem, *l. Actus De R. i. in §. & l. Actus legitimi 77. D. eod. tit.* Si quidem matrimonium, inquit, institutum est ad mutuam cohabitationem & conjunctionem. Repugnat ergo ei conditio, cum eâ pendente effectum minime consequatur. Idem evenire videmus in emancipatione, cui si conditio adjiciatur, nulla planè erit emancipatio, quæ introducta est, ut statim quis liberetur à patria potestate, *d. l. Actus legitimi.* Quare vult Covarr. matrimonio apponi non posse conditionem, licet consensui conditionem rectè adjici posse existimet. Quàm sententiam suam confirmat & juris textu in *cap. Super eo §. hoc tit.* dum vult textus, adveniente conditione cogendum esse eum ad matrimonium contrahendum, qui conditionalem consensum præstitit. Igitur (inquit) nondum erat matrimonium contractum, etiam eveniente conditione.

Verùm hæc sententia Covarr. jure defendi non potest, cum non solum refragetur *text. in can. penult. xxvii. quæst. 1. sed & d. cap. Super eo,* quo dicitur ipse Covarr. Unde magis puto, conditionem matrimonio rectè adjici posse hanc vel similem, *Contraho tecum, si pater consenserit,* ut in specie d. *cap. Super eo.* Quod & probat Glossa ad d. *cap. fin. hoc tit. Innocen. Panormit. & Butrius ad d. cap. fin. hoc tit.*

item

item Mart. Navarr. *conf. i. de condition. appof.* Erratio est, quia hujusmodi conditionem nullibi improban canonica instituta, ut disertè loquitur textus in d. cap. *Super eo.* Unde ea minimè respicienda est. Et quamvis Covarr. ex eodem cap. *Super eo* contrarium conetur ertere, ut jam antè dictum est, rectè tamen refellitur à Navarro d. *conf. i.* dum hæc verba textus meliùs expendit. Nam interrogatus Urbanus III. utrùm is, qui in matrimonium coeasset, si pater ipsius assensum suum adhiberit, compelli possit ad consummandum matrimonium? respondit his verbis: nisi voluntas patris postmodum intercedat, nequaquam cogendus est ad matrimonium contrahendum; scilicet perfectè & per consummationem, ut ita responsio congruat interrogationi. *arg. l. Qualiter & quando 24. sibi fin. C. De fideicommiss. libertat.* Quamvis & alio sensu accipi possent verba ejusdem Capituli quòd videlicet conditione hac pendente, si pater assensum suum adhibuerit, non cogatur filius ad matrimonium purè contrahendum.

Non obstat argumentum Covarr. quòd matrimonium institutum sit ad mutuam cohabitationem & conjunctionem; ergò conditio adjecta non potest matrimonio. Nam hæc consequentia falsa est: eùm & emptio & venditio instituta sint, ut res emptori quaratur, & tamen certum est, emptionem & venditionem sub conditione contrahi posse, & penult. *Instit. De empt. & vendit.* Idem est Judicium de aliis similibus contractibus, *l. Obligationum fore 43. D. De actionib. & obligat.*

Neque argumentum valet ex d. l. *Actus legitimi*, de emancipatione ad matrimonium; nam in emancipatione, aliusque in d. l. *Actus enumeratis*, aliud receptum est, cum ibidem disertè exprimitur, quòd tales actus diem vel conditionem non admittant, videlicet emancipatio, acceptilatio, hæreditatis aditio, seervi optio, datio tutoris, qui merè actus legitimi sunt, id est, à jure Civili in-

troducti. Secus est in matrimonio, quod non à jure civili sed à Deo institutum est, & postea apud omnes gentes usufrequentatum.

Relinquitur itaque, matrimonium sub conditione posse contrahi, quamvis ejus obligatio differatur in eventum conditionis; † ut sit & in cæteris contractibus conditionalibus, qui conditione eveniente purificatur, *l. Necessario 8. §. quod si pendente conditione D. De peric. & commodo rei vend. l. Qui balmum 9. & l. Tacitor 11. circa pr. vers. videamus D. Qui potiores in pig. vide Jasonem ad l. Si quis pro emptore num 311. cum seqq. D. De usufructu. ubi late docet, an hujusmodi conditio eveniens trahatur ad tempus celebrati contractus: Quod hic non libet persequi brevitate causâ.*

Illud tantum modò adjecerim, quòd pendente conditione, si alter vel uterque contrahentium ad aliud matrimonium convolverit, sustinebitur posterius matrimonium, etiam si conditio prioris matrimonii postea evenerit. *per text. in cap. unico §. fin. De sponsalib. in 6. inspecta ratione ejusdem §.* Loquimur autem in præsentibus de conditione honesta, non turpi aut impossibili, de qua acturi sumus ad d. c. *fin. hoc eod. tit.*

Interdum conditionis verbo venit modus sive pactum, conventioni sive legato adjectum, veluti eùm dicimus, rem emptam esse hac conditione, ut hoc vel illud præstetur, *l. 2. C. Sine censu vel reliquis fund. comparari non posse & l. Aristoni 33. D. Mandati*; vel legatum, relictum hac conditione, ut Mæviam in uxorem ducat, *l. Titio centum 70. §. 1. D. De condit. & demonstrat.* Atque hic modus minime suspendit actum sive obligationem, sed ea pura & efficax est ab initio, & postea ad impletionem ejus agitur, *l. 1. & ibi Gloss. C. De iis qua sub modo legat. vel fideicom. vel inq. & d. l. Titius §. 1.* Verùm nos in proposito conditionem strictè & propriè accipimus, pro dilatione scilicet in certum aliquem eventum, prout supra explicatum est.

In Cap. primum.

SUMMARI A.

1. *Conditio adjecta matrimonio qua rejiciatur.*
2. *Rejicitur turpis.*
3. *Conditio rejiciuntur an visset contractum matrimonii.*

HOc Cap. videtur huc translatum ex Decreto Gratiani *can. Quicumque xxxvii. quest. 2.* Sententia verò ejus hæc est, quòd conditio adjecta desponsationi de præsentibus, id est, matrimonio, rejiciatur, & pura remaneat desponsatio. Quæ sententia si simpliciter accipiat de qualibet conditione, adversabitur, *c. Super*

c. Super eo §. Et c. fin. in pr. inf. boctis. & quæ paulò ante ad Rubr. hujus Tir. differuimus.

2 Ideoque Doctores nostri, ut hoc dissidium tollant, duplicem interpretationem ad hunc textum nostrum adferunt. † Unam, ut exaudiatur de eonditione turpi, ut puta si dictum sit: *Contrahio tecum matrimonium, si hominem occideris, si furtum feceris*; nam hæc conditiones, aliæque similes, reijciuntur à contractu matrimonii, propter ejus favorem, & contractus matrimonii pro puro habetur, *d. c. fin. in fine, ubi de hoc latius, ita Glof. Innoc. Barr. hic & communiter Dd. teste Præposito ad c. hoc nostr. & Did. Covarr. in hunc lib. 4. Decretal. p. 2. c. 3 §. 2. in pr.*

3 Altera interpretatio est, ut intelligatur textus noster de conditione resolutive contractus, sive, ut explicatius dicam, de matrimonio puro, sed resolvendo sub conditione: veluti, *contrahio tecum matrimonium, & si non dederis centum, ha-*

beatum matrimonium pro non contracto. Ita Vinciat *quomocitat. Butrius hic, & sequitur Cujac hic in Posthumo suo.* Cujus hæc ratio redditur, quòd matrimonium semel contractum dissolvi non possit. Frustrà igitur hæc conditio resolutive addicitur matrimonio.

Verum hanc posteriorem interpretationem rectè improbat Cardinalis relatus à Præposito hic, qui indistinctè tenet, hujusmodi conditionem resolutivam vitare contractum matrimonii, eò quòd tendat contra substantiam matrimonii, quòd indissolubiter contrahi debet, *d. c. fin. in eod.* Non igitur hæc posterior interpretatio textui nostro accommodari potest. Unde necessariò confugiendum est ad priorem interpretationem, ut ita hic textus cum aliis textibus conveniat, *c. Cui expediat 29, in pr. De elect. lib. 6. & un. C. De officio dotibus.*

In Cap. De illis 3.

S U M M A R I A.

1. *Conditio, si decem dederis, an obliget.*
2. *Intellectus l. Si ita stipulatus 97, §. si tibi nupsero De V. O.*

1 **E**X hoc Cap. discimus, sponsalia de futuro etiam jurata contrahi posse sub hac conditione, *si decem dederis*; neque antè obligare, quàm si decem data fuerint; quippe pendente conditione nulla est obligatio, sed ita demùm nascitur, ubi evenit conditio, *§. ex conditionali Insti. De verb. obligat. & l. Necessariò 8 §. quod si sub conditione D. De peric. & commodo rei vend. & l. Cedere 213, vers. ubi sub conditione D. De verb. signif. Quo fit, quòd neque oriatur, conditione pendente, publicæ honestatis justitia ex conditionalibus, c. un. §. fin. De sponsalib. lib. 6.* Addit tamen textus noster, duobus modis recedi à conditione, vel per præsentem consensum matrimonialem, vel per carnalem copulam subsequentem, ita quòd ex hac carnali copula duplex effectus nascatur, videlicet, quòd ex conditionalibus pura fiant sponsalia, quæ & simul transfunduntur in matrimonium præsumptum, de quo alibi egimus, *ad o. Is qui fidem sup. De sponsalibus.*

2 Cæterum huic conditioni, *si decem dederis*, ob stare videtur responsum Celsi Jurisconsulti in l. Si

ita stipulatus fuero 97, §. si tibi nupsero D. De verb. oblig. Si tibi nupsero, inquit Celsus, decem dare spondes? causa cognita denegandam actionem puro, nec rarò probabilis causa hujus stipulationis est. Idem si vir à muliere eo modo non in dotem stipulatus est. Hæc textus Ex quibus liquet, hujusmodi conditionem tamquam turpem improbari à jure, cum per eam venalia quodammodò reddantur matrimonia, contra bonos mores, *l. 2. D. De donat. inter virum & uxorem. & sicut non valeret talis promissio constante matrimonio, l. 3. §. Et si stipulanti D. d. tit. De donat. inter virum & uxorem. ita & si in id tempus promissio conferatur, l. Quod sponsa 4, C. De donat. ante nupt. Alciat. ad d. §. si tibi nupsero.*

Verùm hæc non indistinctè accipienda sunt, sed causa cognita, ut addit idem Celsus. Quid enim si ex honesta causa hujusmodi promissio fiat, veluti dotis nomine aut donationis propter nuptias, sive ob aliam causam justam, puta si mulier nobilis sit, vir vilis conditionis, vel è contrà, & idcirco stipuletur mulier in compensationem nobilitatis suæ, vel ex causa pacis stipulatio fiat: valebit enim hæc stipulatio, sicut tradunt Bartolus & Castrensis, *ad d. §. si tibi nupsero.* Non igitur hæc conditio, *si decem dederis*, statim rejicienda est, sed adhibenda cognitio judicis, utrùm ex causa honesta vel inhonesta facta fuerit. Quod & confir-

mat

mat elegans textus in l. fin. §. *Seja* D. De action. & obligat. Itaque ex honesta causa huiusmodi promissio, siue conditio adjecta valet; eaque lucrativa, ut in specie textus nostri, si decem, vel aliud dederis, non verò si ea pœnalis sit, veluti est inter sponsos, dum alter alteri promittit decem vel centum, si ouptiis impedimento sit, ut ea non sequantur, c. *Gemma* 29 sup. De sponsalib. & ibi latè diximus, & l. *Titia* 1; 4. D. De verb. oblig.

Deinde textui nostro locus est, cum conditio ab altero conjugum interposita est: quòd si ab extraneo facta proponatur, certo certius est valere, l. 1. C. De institut. & substitutionib. etiam si ille extraneus pro ea promitteret, cum qua fortè ante consuevisset: nihil enim obstat, quin donare vel promittere aliquid possit. Ita rectè Alciat. ad d. §. si tibi nupsero circa fin.

In Cap. Verum 4.

SUMMARIA.

1. Possessio donata Ecclesie interposita conditione an revocari possit?
2. Causa impulsiva cessante non cessat donatio.
3. Modus adjectus facit revocabilem donationem.
4. Quid si per solum Prælatum Ecclesie steterit, quò minus impleatur conditio?

CAp hoc notatu dignum est. Cujus hæc sententia est, quòd possessio, id est rei dominium vel proprietas (nam possessionis verbo quandoque venit ipsa proprietas vel dominium, ut hic & in l. *Interdum* 78. D. De verb. sign. & l. *Præditi* 89 §. *Titio* D. De legat. 3.) donata Ecclesie, interposita conditione, puta, ut aliquid fiat vel præstetur, revocari non potest, etiam si conditio non sit impleta; nisi expressè dictum fuerit, ut, conditione non impletâ, possessio possit revocari. Intellige hic per conditionem, non eventum rei futuræ, sed modum adjectum donationi, sicut suprâ explicavimus, ad Rubr. h. tit. circa fin.

2. Et ratio textus nostri est, quòd modus huic donationi adjectus non sit principalis causa donationis, cum pro salute animæ, aut in honorem Dei censetur facta donatio, sed causa impulsiva, quæ cessante nihilominus persistit donatio, l. 2. §. fin. D. De donat. Panorm. hic num. 2. sub fin. & facis. text. in c. *Requisivisti* 15 sup. De testam. Tiraquel. in tract. *Cessante causa*, & c. *Limitat* 1. Igitur hoc casu non agitur ad revocationem donationis, sed ad impletionem modi adjecti, text. hic & in l. *En conditio* 4. C. De rescind. vendit. in l. *Mavia* 44. D. De manum. testam. Quòd pertinet responsum Modestini J. C. in l. *Legatum* 16. D. De usu & usufr. legato, dum inquit: Legatum à testatore relictum civitati in spectacula quorundam exhibenda, quæ tamen in ea civitate prohibita sunt, quòd scilicet

huiusmodi legatum in alium usum legitimum sit conferendum, ut ita memoria testatoris legitimo modo celebretur. Ita & hic memoria testatoris principalis causa legati est, atque idcirco legatum non concidit, si is modus, qui a testatore præscriptus est, non impleatur. Similis textus extat in l. *Legatum* 5. §. fin. D. De administrat. rer. ad civit. pert.

Subjungit tamen textus noster: nisi forte talis sit 3 conditione collatum, quòd eâ cessante debeat revocari. Ut si, v. g. ita dictum sit: Dono Ecclesie, ut hoc vel illud fiat, & nisi factum fuerit, donatum revocari possit: hic dubitandum non est, deficiente hac conditione revocationi locum esse; propterea quòd cuilibet permissum sit in traditione rei suæ eam legem adijcere, quæ sibi placet, l. *In traditionib.* 48. D. De pact. l. 1. circa pr. D. De solutionib. & c. *Cum dilecti* 6. sup. De donat.

Atque hæc transferenda sunt ad fundationes Collegiorum, beneficiorum Ecclesiasticorum, anniversariorum, & similibus quæ pietatis vel divini cultus causâ instituantur, ut, si in his modus appositus non servetur, agi possit, ut modus impleatur, non verò ad revocandam donationem, nisi id expressè in fundatione cautum sit, arg. huius text. nostri. Ubi verò modus adjectus principalis siue finalis causa est ipsius actus, rectè agitur ad revocationem siue rescissionem ejus, quòd traditum est, nullâ etiam apposita clausulâ revocatoria, per text. in l. *Cum refundum* 6. C. De pactis inter empt. & vend. l. 1. l. 2. & l. 3. C. De don. qua sub modo, & l. fin. C. De revocan. donat. habetq; locum hæc juris sententia, cessante causâ cessat effectus, c. *Cum cessante* 60. in pr. sup. De appellat.

Quæ runt hiæ Dd. de clausula revocatoria adjecta donationi, ut antè dictum est, utrum locum habeat, si dumtaxat per Prælatum siue alium superiorè Ecclesie steterit, quò minus impleatur?

Z z

Et re-

Et rectè respondent, quòd non, propter juris regulam: Delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare, c. *Delictum De R. 1. lib. 6.* Sed requiritur negligentia Prælati & Capituli simul, sicut tradunt Panorm. & Præposit. *bi. lasè Felin. consil. 34.* Quod et si negare videatur D. Peckius *add. cap. Delictum*, ut ne quidem delictum Prælati & Capituli simul nocere possit Ecclesiæ; si quidem bona Ecclesiastica etiam ad reparationem templi, & in alimoniam pauperum destinata sunt, *can. fin. xvi. quasi. 1. can. Quatuor xvi. quasi. 1.* quibus iniquum videtur præjudicium ali-

quod generari debere ob negligentiam aliorum, *cap. Non debet De R. 1. in 6. Et l. Non debet D. eod. tit.* Nihilominus verior est prædicta Dd. sententia, per hunc textum nostrum in fine, qui apertè hoc indicat; alioqui nunquam ejus decisio haberet locum, cum semper pauperes fiant, & reparatio Ecclesiæ frequenter instituat. Neque ratio de pauperibus & templo quidquam evincit, cum res donata eâ lege transierit in Ecclesiam, ut, si satisfactum non esset modo adjecto, revocaretur donatio. Quæ satisfactio intelligitur debere fieri per eos, qui donationem hac lege acceperunt.

In Cap. ultimum.

S U M M A R I A.

1. *Conditiones alia honesta, alia turpes.*
2. *4. Conditiones turpes sive inhonesta quæ.*
3. *Matrimonii bona, fides, proles & Sacramentum.*
5. *Conditiones turpes contra substantiam matrimonii illud vitiant, alia rejiciuntur.*
6. *Rejiciuntur & impossibiles, quasi non adjecta.*
7. *Idque in foro exteriori, non interiori.*

Conditiones, quæ matrimonio adjiciuntur, aut honestæ sunt, aut inhonestæ, sive turpes. Honestæ sunt, veluti si dicam, *Contrahito tecum matrimonium, si pater consenserit, vel si decem dederis*, de quibus latè diximus ad Rubr. hujus Tit.

2 Turpes sunt, quæ turpitudinem sive inhonestatem in se continent, de quibus hoc cap. tractatur. Et harum quædam sunt contra substantiam, id est, naturam ipsius matrimonii, ut si ita contrahatur: *Contrahito tecum, si generationem proles evitaveris, vel si pro quaestu adulterandam te tradideris, vel donec inveniam aliam honore aut facultatibus ditiozem, text. hic & in can. Solet, can. Aliquando xxxii. quasi. 2.* Dicuntur autem hæ conditiones contra substantiam vel naturam matrimonii, quòd scilicet adversentur tribus bonis, quæ in omni matrimonio contrahendo occurrere solent; * ut sunt fides, proles, & Sacramentum, *can. Omne itaque xxvii. quasi. 2. Et d. can. Solet & c. Aliquando* Per fidem intelligimus fidem conjugalem, quæ in eo vertitur, ne alter conjugum alteri tertio potestatem faciat sui corporis, propterea quòd sacris literis proditum sit: Et erunt duo in carne una, *Genes. c. 2. in fine & ad Ephes. c. 5. in fine.* Per prolem studium procreandæ

prolis, *d. can. Aliquando.* Per Sacramentum intelligimus individuum conjugum conjunctionem, ne scilicet alter alterum dederat. Etenim hæc tria in quovis matrimonio contrahendo necessariò requiruntur, saltem quoad intentionem contrahentium, licet tacitam; cum quilibet censetur contrahere secundùm naturam ipsius contractus, *l. Quare 56 §. inter locatorem D. Locat. Et l. Quidam cum filium 132. D. De verb. oblig. Dixi, in matrimonio contrahendo; secus ubi contractum est matrimonium: nam tunc si quid contra hæc tria eveniat, non idèd rescinditur matrimonium; neque enim propter adulterium aut vitiationem proles, vel ob divortium postea intercedens, matrimonii vinculum dissolvitur, *can. Si uxorem cum c. seq. xxxii. quasi. 5.* Vide quæ latius dicuntur in *sub tit. De divort.**

Quædam verò sunt conditiones turpes, quæ non pugnant contra substantiam sive naturam matrimonii, sed ex alia causa turpitudinem in se continent: veluti, *Contrahito tecum, si Titium occideris, si furtum, vel aliud delictum perpetraveris, text. hic.*

Igitur inter prioris generis conditiones turpes & posterioris hoc discriminis est, quòd illæ matrimonium prorsus vitiant; posterioris non item, sed rejiciuntur, tamquam non fuissent matrimonio adjectæ. Et ratio in illis est, quòd unumquodque à suo contrario corrumpatur, sicut docent Philosophi, & probat juris regula in *cap. Omnis res inf. De reg. jur.* At verò adulterium, vitatio proles procreandæ, & matrimonii dissolutio ex mente contrahentium concepta contraria sunt tribus bonis matrimonii supra enumeratis. Ergo, & c. Nam & ob eandem causam accidit, quòd, licet conditio de non procreanda prole à

contrahentibus adjiciatur zelo conservandæ virginitatis vel castitatis, puta, *contraho tecum, ut vi-vas mecum in perpetua virginitate, vel castitate*, nihilo magis sit matrimonium, quemadmodum contra Paludanum eleganter defendit Did. Covarr. in IV. Decretal parte 2. cap. 3. §. 1. In aliis verò conditionibus turpibus, quæ non pugnant cum substantia matrimonii, dicitur favor matrimonii, ut eæ potius rejiciantur, quàm infirment matrimonium, per textum nostrum in c. sup. eod. Cum enim hæc conditiones turpes accipi possint, vel ut seridè adjectæ à contrahentibus, ita quodd non velint esse matrimonium nisi impleantur, vel non seridè, id est, non obligandi animo: sacri Canones in dubio eam interpretationem potius sumunt, quæ favet matrimonio, hoc est, ut non obligandi animo adjectæ intelligantur, per text. hinc in fine.

Idem judicium est de conditionibus impossibilibus, veluti, Si cælum digito tetigeris, si hodie Romæ eris, per eundem textum in fine. Accedat argumentum deductum ab ultima voluntate, quæ cum & favorabilis sit, d. c. fin. Et si pars judicantium D. De inefficajo testam. similem interpretationem à jure recipit, ut conditiones in ea adjectæ turpes vel impossibiles rejiciantur, & habeantur pro non adjectis, l. 1. l. Conditiones 14 D. De condit. institut. Et §. impossibilis Instit. De hered. instituen. Secus est in aliis contractibus, qui vitiantur per adjectionem turpis vel impossibilis conditionis, l. Non solum 30 D. De actionib. Et obligat. Et §. si impossibilis Et ibi Dd. Instit. De inutil. stipul. Nec enim in his idem

favor militat, c. Cum dilecti 6. in fine sup. De donat.

Atque hæc quæ de conditione turpi vel impossibili à matrimonio rejicienda diximus, locum obtinent in foro exteriore: non verò in foro interiori, id est conscientie; in hoc enim ea interpretatio cessat, & statur soli veritati, cap. Tua nos 26 sup. De sponsal. ac proinde si is, qui conditionem adjecit, nō aliter se obligare voluit quàm eventente conditione, non tenebitur in foro conscientie, propter defectum consensus conjugalis, quem in eventum conditionis contulit. Ita rectè Did. Covarr. d. p. 2. cap. 3. §. 2. num. 6. ex sententia Medinæ & Paludani, Navarr. in Manuali cap. 2. 2. num. 66. & Greg. de Valentia tomo 4. Contr. Theolog. disp. o. quæst. 3. puncto 1. vers. sed vera. Sed in foro exteriore idem dicendum est, si de mente contrahentium certò constat, se non aliter in matrimonium consentire, quàm si conditio turpis vel impossibilis evenerit, aut si uterque putaverit conditionem honestam, vel possibilem fuisse, quæ alioqui turpis vel impossibilis est. Et ratio est, quòd enim turpes & impossibiles conditiones à matrimonio rejiciantur, id fit, quòd Canones in dubis præsumant non seridè, id est, animo dubitandi à contrahentibus adjectas fuisse. At ubi de mente contrahentium aliter constat, meritò cessat hujusmodi præsumptio arg. l. Si chirographum 24. D. De probationibus. cum in certis nullus sit conjecturæ locus, l. Continuum 137. §. 1. in fine D. De verb. obligat.

IN TIT. VI. QUI CLERICI VEL VOVENTES MATRIMONIUM CONTRAHERE POSSUNT.

SUMMARIA.

1. Clerici majorum Ordinum contrahere matrimonium non possunt.
2. Contractum tamen ante susceptionem Ordinis non dissolvitur.
3. Votum solenne Religionis matrimonium ante contractum dissolvit.
4. Matrimonii significatio duplex.
5. Votum castitatis solenne Et simplex.
6. Cur illud impediat contrahi matrimonium; hoc quidem etiam impediat, contractum tamen non dirimat.
7. In votis dispensat S. Pontifex.

TOTUS hic Titulus ut & inscriptio ipsa indicat, differit de Clericis & aliis, qui extra clericatum continentiam voverunt, quatenus scilicet ad contrahendum matrimonium admittantur.

Duplex genus est Clericorum Alii in majoribus Ordinibus constituti sunt, alii in minoribus. In majoribus sunt, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter & Episcopus. Reliqui verò, ut sunt Ostiarius, Lector, Exorcista, & Acolytus, minorum ordinum dicuntur. His quidem permissum est contrahere matrimonium, illis non item, text. est c. 1. Et c. 2. in h. tit. c. 1. sup. De Cler. conjug. can. Si quis eorum, can. Lectores, can. Seriatim dist. 32. Cujus divinitatis ratio hæc est, quòd Clerici maiorum